

dere non omnino dissoluto, bene tamen separato thoro...

De restitutione dotis soluto matrimonio, cui, quando, & quomodo fieri debeat...

Solutio matrimonio, seu aliis facto casu restitutionis, circa istam tres cadunt inspectiones...

Quoad tempus, aut dos consistit in specie, in qua restituitur...

Conceditur autem hæc dilatio, quando purè ac liberè ab initio quantitas soluta est...

Cessat verò dicta legalis dilatio in casu pœnalis restitutionis...

Quo verò ad modum, illius determinatio pendet à natura, seu qualitate dotis...

Ubi verò consistat in speciebus non conservabilibus, sed per se necesse est consumi...

Ubi verò agitur de illa dote, quæ de tempore facti casus restitutionis remanet...

Ipsum genus de tempore restitutionis (ut probabilior opinio tenet...

Ubi verò dos consistit in quantitate, absque eo quod alia conventio accedat...

Si verò dote consistente in quantitate, posita sint in obligatione restituendi bona propria mulieris...

Si autem dote consistat in iuribus personalibus, & vitalitiis...

Quo verò ad personas restitutionis actionem habentes, seu quibus restituitio fieri debeat...

Ubi verò agitur de illa dote, quæ de tempore facti casus restitutionis remanet...

Ubi verò agitur de illa dote, quæ de tempore facti casus restitutionis remanet...

ad suam causam, siue matrimonium solvatur per mortem viri...

Et quamvis ea, quæ per nostros majores desuper habentur, id tractando cum terminis veræ consuetudinis regulanda...

Quia verò alibi ceterum in dote quæ per fratres, vel alios conjunctos datur...

Procedunt hæc quoad jus successorum, quæ de consuetudine quædam sunt...

De alienatione, vel obligatione dotis.

EA quæ generaliter percipiuntur invidias mulierum alienationes, vel obligationes...

in excessu, quod ipsam mulierem indotatam relinquit, quasi quod non obstantibus juramento...

Pluribus etiam desuper cadentibus questionibus, an scilicet id procedat in muliere senes...

De his omnibus, disc. 101. & seq. ad 110. ac etiam disc. 90. & seq. & disc. 155. & 158.

De lucris dotalibus, ac etiam de augmento dotis, aliaque sponsalium largitate.

Dotis, vel mullebris assis augmentum ex pluribus provenire solet, vel scilicet quod ipse vir...

Quoad illud augmentum quod à viro provenit, distinguendum est; Aut enim de illo augmentum quod discretivè ad aliam dotis destinationem...

Aut pariter initio contractus matrimonialis, & constitutionis dotis futurus vir ex pacto sine quo, ad matrimonium cum tali dote non esset eventum...

Aut verò, post valide ac perfectè constitutam congruam dorem, & contractum matrimonium...

Itud autem privilegium subditiarum vindicationis reputatur merè personale, nedum absque dubio transmissibile ad extraneos hæredes, verum neque ad filios, quod asperum videtur; aliud verò supradictum generale privilegium potioritatis adversus anteriores hypothecas legales, non est quidem transmissibile ad hæredes extraneos, sed bene ad filios; cadente solum quaestione circa cessibilitatem, an se sit tertio extraneo cessibile; quod pendet ab eo, an cessio sit principaliter in gratiam cedentis, vel è conversò, ut primo casu affirmativè, altero autem negativè responderi debeat; privilegium autem hypothecæ legalis doti ut supra attributum, generaliter cessibile ac transmissibile est etiam in extraneos.

Denegatur autem dictum potioritatis generale privilegium adversus anteriores tactam hypothecam habentes, in lucris dotalibus, ac etiam in eo quod vir mulieri deberet ratione administrationis bonorum extradotalium, quamvis pro istis etiam hypothecæ per legem concedatur, unde propterea in eo dotis augmento, quod ab initio contracti matrimonii validè ac perfectè per virum mulieri constitutum habetur pro verà doti ut supra, istud privilegium denegandum venit, cum in effectu mulier contendat de lucro, non autem de damno, cui solum evitandò lex occurrere voluit; & quamvis ubi tale augmentum iustam habeat causam proportionatè compensationis, puta in æqualitatis ratione ætatis, vel nobilitatis, aut valetudinis, vel formæ, onerosam causam potius præferre videatur tanquam dictæ inæqualitatis pretium; recipiendum tamen id videtur ad alios effectus, non autem ac istum, cum ipsa lex huius privilegii inducitur veritatem potius quam fictionem respexisse videtur, in illo sc. peculio quod mulier cum ejus persona verè committat viro, ex muliebri simplicitate cautelas negligendo, cum alias esset nimium exorbitantias extendere.

Cadunt etiam quaestiones circa dotem mulieris putativæ, vel sponsæ de futuro, an hoc dotali privilegio circa potioritatem gaudeat, quod decisionem recipit ex bona, vel mala fide, ut primo casu istud, & alia privilegia competant, præsertim uxori putativæ, & cum aliis distinctionibus, de quibus in sua sede, ubi de aliis ad istam materiam concutitur. *d*

De hac materia concursus, disc. 166. ac etiam, disc. 78. & seq.

De dotibus Monialium.

Quamvis jus commune, vel statutarium de dote carnalis matrimonii agat, vel ratione majoris frequentiar; vel quia ante modernam introductionem clausuræ, & formæ Monasticæ vitæ mulierum; talis dotium usus non adeò frequens haberetur, d. m. ut supra advertitur, plures hunc usum potius damnant, licet malè; at tamen quia sine dubio hic usus necum licitus, sed quodammodo necessarius est pro spirituali matrimonio, idcirco regula est generalis, ut omnia que in jure de dote disponuntur, tam circa dotanti obligationem, quam circa favores, & privilegia, procedant etiam in hujusmodi dote spirituali, quæ à carnali in aliquibus diversam habet naturam, ob status diversitatem; primò sc. circa congruitatem, vel taxam, quæ ut supra ad ejus materiam advertitur, in dote carnali certa, & determinata non habetur, sed est varia pro facti qualitate, ac singulorum casuum circumstantiis, ex quibus congruitas metienda est; illa verò absque personarum exceptione, quoties aliqua alterativa qualitas non concurrat, puta excessus numeri, corruptionis, vel multiplicatis fororum, cum similibus, in omnibus est uniformis in eo Monasterio, adeo ut iusta causa cessante, non liceat consuetam taxam alterare; & quando alias superioribus videatur, id faciendum est in universum, non autem in particulari, nisi ob aliquod supra innuatam accidens, quod etiam taxam certam habere videtur in quota, puta in dote duplicata, vel triplicata &c. Aliqua variatione remanente circa reliquas appenditias, quæ pars dotis dicuntur, ut sunt expensæ ingressus, & professionis, ac officiarum, & similes, pro Monasterii usu & qualitate, ac etiam est annuus, seu mensstruus vitalitius redditus singulis monialibus assignari solitus pro honestis religiosi usus extrordinariis, quod spectatur qualitas personæ, & patrimonii.

Differunt item circa tempus eam præstandi, quoniam in dote carnali; quamvis est iusta causa concedatur iudicium præventivum de futuro ad effectum illam decernendi & taxandi, ac etiam, licet tardò, & ex magna causa, ad ponendum in tempus, non tamen exercibilis est actio ad solvendum,

nisi de tempore matrimonii, cujus conditionem hæc obligatio habet, adeo ut quamvis adit obligatio expressa, non concedatur ejus executio nisi iustificato matrimonio; illa verò dos spiritualis petitur etiam ante ingressum, ac susceptionem habitus, quæ saltem per annum præcedere debet professionem, ex qua spirituali matrimonio resultat, cum per decreta generalia S. Congr. non admittatur puella ad habitum nisi prius factò dotis deposito in pecunia numerata penès Aedem sacram, vel idoneum campforem, aut in ipsius Monasterii arca ad hoc destinata.

Atque ex hoc resultat tertia differentia circa modum, quoniam dotare obligatus non cogitur præcisè totam dotem præstare in pecunia numerata, sed pro facti qualitate prudentis iudicis arbitrio partim in stabilibus, partim in mobilibus, & partim in pecunia talis dos pro communi usu constitui solet tanquam per speciem, seu imaginem detractionis legitimæ, nisi aliqua insolita, & extraordinaria causa diversimodè suadeat; illa verò dos spiritualis regulariter in pecunia numerata ut supra deponi debet, nisi ex specialis indulgentia S. Congr. admittatur dotans ad assignandum bona stabilia fructifera, vel iura eis equipollentia.

Differunt quartò circa restitutionem, ac successionem respectivè, quoniam ubi matrimonium solvatur per mortem unius conjugis, dotis restitutioni fit locus, cui etiam aperitur per ejusdem matrimonii separationem, vel concordem, vel ex parte mulieris non culpòsam, aut conceditur mulieri quædam impropria restitutio, quæ fieri dicitur in casu inopia viri, sub nomine asecurationis, quæ omnia cessant in hac dote spirituali, in qua, nulla cadente distinctione inter profectitiam, & adventitiam, soluto matrimonio per mortem monialis, nulla datur restitutio, vel successio, sed irrevocabiliter remanet penès Monasterium, adeo ut neque ipso spirituali matrimonio constante, pro vita scilicet monialis, datur illa dominii, & possessionis distinctio inter virum, & mulierem, quæ datur in dote carnali.

Quinimò data etiam hujusmodi matrimonii voluntaria, & concordis separationem, vel quod ista iuste petatur per monialem ex legitima causa per superiores probata, transitus scilicet de uno Monasterio ad alterum, ex causa valetudinis, vel alia, non per hoc tamen fit locus restitutioni dotis, nisi S. Congr. aliàs videatur, quicquid de super scribentes in puncto juris disputent, cum talis sit praxis, quandoque temperari solita circa alimenta; remanente quaestione quoad translationem aliorum bonorum ad monialem ante, vel post professionem obventorum, an transeant necnè cum persona, quod dotis materiam non percutit, sed illam Regularium.

Ubi verò contingat matrimonium cessare ex ejus resolutione in radice, quia nempe professio invalida declaretur, tunc quaestio, quæ in foro nimium rara est, decidenda videtur ex facti qualitate, & circumstantiis, spectato præsertim tempore brevi, vel respectivè longo, quo in statu religiose ibi mulier vixerit; & quamvis aliquando detur casus dissolutionis ipsius Monasterii, at tamen de super cadere non solent quaestiones, cum non per hoc cesset professio ac status monasticus, sed moniales ad aliud transferuntur Monasterium cum generali translatione bonorum, seu alia majorum superiorum provisione.

In reliquis autem omnibus, ut dictum est, in favorabilibus præsertim ista dos jure carnalis regulatur, nisi quando in casu voluntariæ dispositionis hominis eadem voluntas resistat, quod pro uno & non pro altero matrimonio debita sit; dictaque regula ex æquitate procedit etiam circa fructus, vel usuras dotales onerum matrimonii recompenstivas, cum Monasterium in hoc viro æquiparetur; quinimò (licet ex diversa ratione) melioris conditionis in hoc videatur Monasterium licitè percipiendò hujusmodi fructus, vel interusura dotis non solutæ etiam soluto matrimonio per mortem monialis, cum aliis, de quibus in sua sede; quamvis autem sub dotis nomine explicari soleat, id quod Conservatoriis, vel piis domibus datur per mulierem ibi celibem ac religiofam vitam ducere volentes, at tamen ubi non datur formalis professio, & consequenter non datur verum matrimonium spirituale, non est vera dos. *e*

e De hac materia dotis monialium, disc. 167. ac etiam, disc. 11. & seq. & disc. 125. & 127.

De aliis materiæ generalitatibus remissivè.

De plerisque aliis in hac dotali materia per scribentes agitur, quæ non de facili certam regulam recipiunt, dum conditionibus facti qualitate, & circumstantiis, diversisque distinctionibus decisio pendet; ac etiam quia in foro sunt nimium rata, itemque scholis potius congrua, ut puta circa universitatem, quæ in dote inesse dicitur, adinstar feudi, an sit universitas juris tantum, vel facti tantum, vel utriusque, & quando jure universali, vel particulari censenda sit, ac de defectibus exinde resultantibus.

Item circa dotis administrationem, quæ scilicet viro sine muliere concedatur, & quæ præjudicia ex viri delicto, vel factò positivo, aut negativò caulentur mulieri, vel è conversò, quæ præjudicia patiatur vir ex delicto, vel ære alieno, seu altera factò positivo, vel negativò mulieris; necnon circa exercitium jurium honorificorum, seu preeminentialium, & jurisdictionalium, quæ diversimodè per virum, & uxorem exercentur, ut præsertim frequentius

contingit in præsentationibus, vel nominationibus, quæ scilicet prævaleat, an illa viri, vel illa uxoris.

Ac etiam circa expensas in rebus dotalibus factas, seu meliorationes, & respectivè deteriorationes repetendas, vel fructus supportandorum, ad quæ scilicet teneatur, & ad quæ non.

Sive circa dotis privationem, quam mulier incurrat ad lucrum, & commodum viri ob utramque fornicationem carnalem, & spiritualement, seu alios fornicarios actus, super quibus scholastici præsertim nimium se distundunt, & an hæc pena non declarata in vita transeat ad hæredes activè & passivè, unde declarari possit post mortem, & è conversò super amissione lucrorum viro aliàs competentium ex eadem causa fornicaria, vel ingratitude, seu malæ tractationis, aut desertionis; quæ omnia ac similia de facili libentur apud tractantes, cum diuturnæ forensis vitæ experimentum probe, hujusmodi quaestiones nimium raras esse in foro, cui viri forensis est solum incumbere, ac etiam quia majoris prolixitatis motivum majorem extensionem cohibet, neque humanæ memoriæ imbecillitati concessum est omnia suggerere.

Finis Libri Sexti.

